

Bačkorový astronom na cestách za tmou

Jana Žďárská

Fyzikální ústav AV ČR, Na Slovance 2, 182 21 Praha 8; zdarskaj@fzu.cz

Za asistence profesionálních astronomů – předsedy České astronomické společnosti profesora Petra Heinzela z Astronomického ústavu AV ČR a doktora Pavla Ambrože – proběhl v Kongresovém centru Aldis v Hradci Králové křest knihy Zdeňka Bardona *Bačkorový astronom na cestách za tmou*. Hlavním „křestním otcem“ knihy byl matematik a amatérský astronom profesor Miloslav Druckmüller, kterému sekundovalo osm srdcařů, tedy osob, které se na vzniku knihy nějakým způsobem podílely. Křtilo se čistou planetární substancí, vsublímovanou do šumivého sektu.

Všichni občas někam cestujeme. Za krásami naší vlasti, za přáteli, také za prací anebo za studiem... Ne tak ovšem Zdeněk Bardon¹. Ten to má trošičku jinak. Ale to nás, co jej dobře známe, nepřekvapuje, protože jak sám Zdeněk říká: „Obecně bych se charakterizoval jako nadšenec do všeho nového a mezi přáteli jsem si vysloužil přezdívku ‚buldozer‘. To neznamena nic hanlivého, ale je to jen popis toho, že jakmile mám nějakou myšlenku, jsem ochoten pro ni i ‚zemřít‘.“ A tak v duchu svých idejí a přesvědčení Zdeněk Bardon cestuje především za tmou.

Snad se někdo podiví, zda je nutno za tmou cestovat, když si nás ona sama každý večer snadno najde. Jenže není tma jako tma. A astrofotograf-astronom Zdeněk Bardon vysvětluje: „Dříve bylo možno pozorovat hvězdy téměř odkudkoliv, třeba i od nás z Rasošek². Ale v současné době je to již prakticky nemožné. Souměstí Hradce Králové a Pardubic, v jejichž blízkosti bydlím, produkuje tak vysoký světelný smog, že na obloze není kromě největších planet Sluneční soustavy prakticky nic jiného vi-

1 Z. Bardon, J. Žďárská: Díky astrofotografům hvězdy nehasnou. *Čs. čas. fyz.* **70**, 155–162 (2020).

2 Rasošky u Josefova, Královéhradecký kraj.

Křest knihy *Bačkorový astronom na cestách za tmou* proběhl v Kongresovém centru Aldis v Hradci Králové za účasti významných českých astronomů. Foto: Petr Soukeník

Bardon, Zdeněk. *Bačkorový astronom na cestách za tmou*.

1. SÚH Hurbanovo: Slovenská ústredná hvězdáreň Hurbanovo, 2021. ISBN 978-80-89998-15-9.

dět. Nastala nemilá doba, kdy je třeba i za tmou cestovat a také za tmou ‚bojovat‘. Naštěstí jsou ještě místa s tmavou oblohou³ v naší zemi, kde je možné za tmy hvězdy pozorovat dobře, ale není jich mnoho.“

Je dobré připomenout, že kniha *Bačkorový astronom na cestách za tmou* není první knihou Zdeňka Bardona. Na svém kontě má již knihu *Bačkorový astronom od brýlových čoček po NASA*⁴. Autor k tomu dodává: „Druhý díl pomyslné série knih o bačkorové astronomii⁵ má docela zajímavou historii. První díl jsem napsal i proto, že jsem měl doma jednatřicetiletého, těžce postiženého syna a s mojí paní jsme se museli střídat v jeho opatrování. Druhý díl jsem naopak svému synovi Jakobovi věnoval. Oba díly knihy nejsou klasickou naučnou publikací o astronomii, ale věnují se především fotografování, cestování a observatořím – jenně okořeněným humornými příběhy, které se ale doopravdy staly.“

3 Oblast omezující znečištění umělým světlem se nazývá tmavou oblohou.

4 ISBN 978-80-89998-04-3.

5 Humorný název pro robotickou observatoř a astronomii, provozovanou na dálku z tepla domova v bačkorách.

Hlavním „křestním otcem“ knihy byl matematik a významný amatérský astronom profesor Miloslav Druckmüller z Fakulty strojního inženýrství VUT v Brně. Foto: Petr Soukeník

Dílo *Bačkorový astronom na cestách za tmou* vychází jen dva roky po vydání té první. Možná se někdo z čtenářů zamyslí, kde autor materiál pro další knihu tak rychle vzal. Skutečnost je však poněkud jiná. Zdeněk Bardon má ze svých mnohých, převážně pracovních cest příhod a fotografií doslova na rozdávání a ještě zdaleka je všechny nevyčerpal. On sám k tomu připomíná: „Grandiózní úspěch mé první publikace zaskočil snad úplně všechny – a ponejvíce mě. Říkal jsem si – jak s tím naložit? Říká se, že v nejlepším se má skončit, ovšem pandemie divoce zamíchala s našimi životy, a tak se stalo, že druhý díl publikace je na světě. Dostal podobné jméno a stejný formát jako ta první. Dvě bačkory jsou přeci jen faktickým párem, a snad i proto dvě knihy.“

Publikace *Bačkorový astronom na cestách za tmou* popisuje s lehkou nadsázkou – tak typickou pro Zdeňka Bardona – trampoty Čecháčka na cestách po cizokrajných zemích s cílem čtenáře především pobavit. Vcelku neobvykle má tři předmluvy, kterých se zhostili významní astronomové P. Pavel Gábor, SJ, Ph.D., zástupce ředitele Vatikánské observatoře Castel Gandolfo Render, RNDr. Pavel Ambrož, CSc., vědecký pracovník Slunečního oddělení Astronomického ústavu AV ČR, a RNDr. Pavol Rapavý, ředitel Hvězdárny v Rimavské Sobotě. Knihu vydala Slovenská ústřední hvězdárna v Hurbanovu.

A co je hlavním cílem této publikace? Myslím, že především inspirace. Stačí otočit prvních pár stránek a čtenář je jako mávnutím kouzelného proutku vtážen do děje a do světa přírodních krás nejen na naší Zemi, ale i v hlubokém vesmíru. „Skutečným cílem je také inspirace mezi řádky i s návodem na cestu, kam to až lze dotáhnout, pokud člověk opravdu chce,“ doplňuje Zdeněk Bardon. A poselství? I to tady máme. Třeba to, jímž Zdeněk Bardon tak rád komentuje vznik České as-

Zdeněk Bardon se narodil v roce 1961, vystudoval obor mechanik měření a regulace v Nové Pace. Je jedním ze zakladatelů společnosti ProjectSoft, nositelem prestižního ocenění Čestný člen Mezinárodní astronomické unie (IAU), členem České astronomické společnosti (ČAS), Slovenského svazu astronomů (SZA), Evropské astronomické unie (EAS), zakladatelem a předsedou České astrofotografie měsíce (ČAM) a od roku 2018 také fotovyslancem Evropské jižní observatoře (ESO Photo Ambassador). Je autorem knih *Bačkorový astronom. Od brýlových čoček až po NASA* a *Bačkorový astronom na cestách za tmou*. V profesním životě se zabývá automatizací v potravinářském průmyslu a robotizací astronomických observatoří. V soukromém životě je nadšeným amatérským astronomem a astrofotografem.

trofotografie měsíce: „Je přece mnohem lepší, když budou mladí lidé fotografovat oblohu, než se ‚poflakovat‘ po hospodách nebo něco ‚lovit‘ v mobilních telefonech.“

Slavnostní večer brilantně moderoval ředitel hvězdárny v Úpici a dlouhodobý autorův kolega Ing. Marcel Bělík. Pomyslné výsady pokřtít novou knihu se výborně zhostil významný matematik a také amatérský astronom profesor Miloslav Druckmüller⁶. Slavnostního aktu pokřtění nové knihy se účastnilo celkem osm lidí. Čtyři zástupkyně něžné části lidstva – manželka autora Ivana, beta-čtenářka a zároveň sousedka Naďa Nejmanová, editorka první knihy Lenka Marková a autorka hudby k bezpočtu videí Jana Turková. Za astronomy knihu pokřtili kolegové autora Pavel Ambrož, Eduard Koči a Miroslav Grnja. Při slavnostním křtu byla značná část nákladu briskně rozebrána navzdory pandemické situaci ve společnosti.

Co říct závěrem? Astrofotografii se v současné době věnuje mnoho nadšených astronomů. Vybavení, i když poměrně nákladné, je k dispozici všem zájemcům a díky tomu vzniká mnoho zdařilých astrofotografií. Ale ty od Zdeňka Bardona mají ještě něco navíc. Mají *srdce*, ať už si pod tím pojmem představíme cokoliv, a hovoří tak k lidem svou vlastní řečí. Navíc mám pocit, že až za mnoho let bude někdo listovat oběma publikacemi, bude hodnotit nejen fotografie, ale značnou měrou i texty, přinášející obraz tolik nadšeného autora.

Reportáž pomalu končí a i jmenovaná kniha má svou poslední stránku. Když ji otočíte, je černá a je na ní tma. A v té tmě možná příslib dalšího dílu, protože když už jsme u těch přísloví, tak se říká: *Do třetice všeho dobrého...*

6 Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství.

Parádní dort od cukrářky kouzelnice Blanky Grusové Červenkové ve tvaru BLT (Bačkory Large Telescope) – tedy autorovy soukromé domácí observatoře, kterou humorně pojmenoval BLT jako příměr k VLT⁷ či ELT⁸.

Foto: Ivana Bardonová

7 Very Large Telescope (zkráceně VLT, česky: velmi velký dalekohled) je soustava čtyř dalekohledů o průměru 8,2 m v severním Chile na hoře Cerro Paranal.

8 Extremely Large Telescope (zkráceně ELT, česky: extrémně velký dalekohled) je připravovaný největší dalekohled na světě. Na hoře Cerro Armazones v severním Chile jej staví Evropská jižní observatoř (ESO).